

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą, nustatantį Europos reikalavimų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą

COM(2005) 87 final — 2005/0020 (COD)

(2006/C 88/14)

Taryba, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2005 m. balandžio 4 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl *Pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, nustatančio Europos reikalavimų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą*

Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2006 m. sausio 23 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėjas Jorge Pegado Liz.

424-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2006 m. vasario 14–15 d. (vasario 14 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas vieningai priėmė šią nuomonę.

1. Pasiūlymo esmė, išvados ir rekomendacijos

1.1 Pateikdama pasiūlymą dėl reglamento, nustatančio Europos reikalavimų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą ⁽¹⁾, Komisija tęsia keletą iniciatyvų, skirtų palaipsniui sukurti laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, pašalinti kliūtis ir palengvinti civilinių bylų sprendimą Europos lygiu, kaip aiškiai nustatyta veiksmų plane, kurį 1998 m. gruodžio 3 d. patvirtino Teisingumo ir vidaus reikalų taryba. ⁽²⁾

1.2 Kaip ir visose ankstesnėse savo nuomonėse dėl Komisijos ir Tarybos iniciatyvų, skirtų teisingumo erdvei Europoje stiprinti, EESRK pritaria ir remia pasiūlymą ir atkreipia dėmesį į tai, kad būtina siūlomą teisinę bazę priderinti taip, kad jos taikymo sritis būtų apibrėžta ne tik tarptautinių ginčų atžvilgiu, bet kartu, atitinkamais atvejais, ir nacionalinių ginčų atžvilgiu, siekiant visose valstybėse narėse užtikrinti lygias šalių teises bešališkų, greitų, prieinamų ginčų sprendimo procedūrų metu.

1.3 EESRK pritaria Komisijos pateiktiems pasiūlymo techniniams ir teisiniais pakeitimams, kurie aiškiai išdėstyti jos nuoseklioje pastaboje ⁽³⁾, jos pastangoms išlaikyti pusiausvyrą tarp skirtingų atitinkamų interesų ir pasiūlymo „gynimo“, remiantis tinkamos struktūros išsamiai išdėstytu ir aiškiai apibrėžtu poveikio įvertinimu ⁽⁴⁾.

1.4 Vienintelis EESRK bendro ir konkretaus pobūdžio pastabų tikslas — patobulinti pateiktą pasiūlymą ir patikslinti kai kurias jame apibrėžtas nuostatas, kad taikant svarstomą procedūrą galima būtų kuo veiksmingiau pasiekti užsibrėžtą tikslą ir proceso šalims suteikti kiek įmanoma didesnės jų teisių garantijas.

1.5 EESRK primygtinai siūlo Komisijai priimti EESRK pastabose pateiktas rekomendacijas ir kreiptis į valstybes nares, prašydamas pritarti Komisijos pasiūlymo taikymo sričiai ir esmei.

2. Įžanga. Pasiūlymo tikslas

2.1 Šis pasiūlymas atitinka vieną iš pagrindinių 2002 m. gruodžio 20 d. žaliosios knygos ⁽⁵⁾ tikslų; kitam jos tikslui dėl Europos vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros sukūrimo buvo skirtas Komisijos prieš metus pateiktas pasiūlymas dėl atitinkamo reglamento, ⁽⁶⁾ dėl kurio EESRK pareiškė savo nuomonę. ⁽⁷⁾

2.2 Europos reikalavimų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūros sukūrimo klausimu Komisija atsižvelgė į Europos Parlamento ir EESRK padarytas pastabas ir rekomendacijas dėl pirmiau minėtos žaliosios knygos ir dabar teikia pasiūlymą dėl direktyvos, kuria siekiama nustatyti vieną reikalavimų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, kurią būtų galima taikyti visoje Europos Sąjungoje. Ši procedūra nebus privaloma ir ją bus galima taikyti tiek sprendžiant tarptautinius ginčus, tiek sprendžiant valstybių narių vidaus bylas.

2.3 Komisiją pateikti pasiūlymą paskatino egzistuojantys valstybių narių civilinio proceso teisės skirtumai ir tai, kad didelės išlaidos ir vilkinimas dažnai yra neproporcingi reikalavimo sumai, ypač nagrinėjant tarptautinius teisinius ginčus, dėl nedidelių sumų.

2.4 Komisija nutarė, kad siūloma procedūra taip pat turėtų būti taikoma šalies vidaus ginčų atvejais, siekiant užtikrinti visų dalyvaujančiųjų lygybę ir užkirsti kelią konkurencijos iškraipymams tarp įvairių ūkio subjektų. Tai dera su EESRK nuomone dėl žaliosios knygos ir užtikrina, kad procedūra atitiktų proporcingumo ir subsidiarumo principus.

2.5 Iš pasiūlymo teksto visiškai aišku, kad procedūra yra alternatyvaus pobūdžio, nes kreditorius visada gali pasirinkti šalies vidaus įstatymuose numatytą procedūrą. Tai taip pat atitinka EESRK nuomonę.

⁽¹⁾ COM(2005) 87 final, 2005 m. kovo 15 d..

⁽²⁾ OL C 19, 1999 m. sausio 23 d..

⁽³⁾ Žr. 2005 m. kovo 15 d. dokumento SEC(2005) 352 priedėlį.

⁽⁴⁾ Žr. 2005 m. kovo 15 d. dokumento SEC(2005) 352 priedą.

⁽⁵⁾ COM(2002) 746 final, 2002 m. gruodžio 20 d. nuomonė, pranešėjas Frank von Fürstenwerth (OL C 220, 2003 m. rugsėjo 16 d.).

⁽⁶⁾ COM(2004) 173 final, 2005 m. gegužės 19 d..

⁽⁷⁾ OL C 221, 2005 m. rugsėjo 8 d..

2.6 Apibrėždama procedūrą, Komisija laikosi tokių pagrindinių principų:

- a) procedūra turi būti kiek įmanoma paprastesnė ir naudojamos standartinės formos;
- b) nustatomi trumpi terminai, siekiant labiau paspartinti procedūrą;
- c) bendra taisyklė — procedūra yra rašytinė, be žodinio svarstymo; kai teismas mano, kad tai reikalinga, svarstymas gali būti rengiamas pasitelkiant garso, vaizdo priemones arba elektroniniu paštu;
- d) pakankamos proceso, pagrįsto rungimosi principu, ir įrodymų pateikimo garantijos;
- e) didelė veiksmų laisvė, suteikiama teismui renkant ir įvertinant įrodymus;
- f) sprendimas turėtų būti vykdomas, nepaisant galimo apskundimo, pagal nacionalinę teisę; turi būti užtikrinta, kad sprendimas būtų pripažįstamas ir vykdomas bet kurioje valstybėje narėje, nereikalaujant jo vykdymo deklaracijos ir nesuteikiant galimybės prieštarauti jo pripažinimui;
- g) nereikalaujama, kad procedūroje šalims atstovautų advokatas.

3. Priešistorė ir lygiagrečios iniciatyvos

3.1 Jau seniai įvairiuose ES institucijų, tarp jų ir Europos Parlamento⁽⁸⁾ bei EESRK,⁽⁹⁾ parengtuose dokumentuose buvo išsakytas pageidavimas suvienodinti ir supaprastinti civilines procedūras, siekiant užtikrinti greitesnį ir veiksmingesnį teisingumo vykdymą.

3.2 Komisija, atsiliepdama į šiuos siekius, kuriuos daugiausia reiškė ūkio subjektai, specialistai ir vartotojai, taip pat ilgai svarstė geriausią šios problemos sprendimo būdą; ypač reikšminga pažanga buvo padaryta vartotojų teisės srityje⁽¹⁰⁾.

⁽⁸⁾ Palyginti EP rezolucijas A2-152/86, 1987 m. kovo 13 d., A3-0212/94, 1994 m. balandžio 22 d. ir A-0355/96, 1996 m. lapkričio 14 d..

⁽⁹⁾ Nuomonės dėl žaliosios knygos dėl teisinės pagalbos vartotojams (pranešėjas Ataíde Ferreira, OL C 295, 1994 10 22) ir dėl bendros rinkos ir vartotojų apsaugos: galimybės ir kliūtys (pranešėjas Ceballo Herrero, OL C 39, 1996 02 12).

⁽¹⁰⁾ Atsižvelgdami į tai, palyginkite šiuos dokumentus:

- Komisijos memorandumą dėl kompensacijų vartotojams ir atitinkamai 1984 m. gruodžio 12 d. papildomą komunikatą šia tema (COM(84) 692) ir 1987 m. gegužės 7 d. (COM(87) 210)
- Komisijos komunikatą dėl naujo impulso vartotojų apsaugos politikai (COM(85) 314 final, 1985 m. liepos 23 d., OL C 160, 1985 m. liepos 1 d.)
- 1996 m. vasario 14 d. Komisijos veiksmų planą (COM(96) 13 final)
- Komisijos komunikatą dėl teismų sprendimų priėmimo ir vykdymo veiksmingumo didinimo būdų Europos Sąjungoje (COM(97) 609 final, 1997 m. gruodžio 22 d., OL C 33, 1998 m. sausio 31 d.)
- žaliaji knyga dėl teisinės pagalbos vartotojams ir vartotojų ginčų sprendimo bendrojoje rinkoje (COM(93) 576)
- žaliaji knyga dėl alternatyvių ginčų sprendimo būdų civilinėje ir komercinėje teisėje (COM(2002) 196 final, 2002 4 19).

3.3 Paskelbus žaliąją knygą dėl Europos vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros ir priemonių, skirtų bylų dėl nedidelių sumų reikalavimų nagrinėjimui supaprastinti ir pagreitinti, pasidarė aišku, kad problema turi būti sprendžiama galimomis įstatymų leidimo iniciatyvomis. Žalioji knyga tiksliai nurodė esminius klausimus, kurie turėtų būti išdėstyti su šia sritimi susijusiuose teisės aktuose.⁽¹¹⁾

3.4 Ši iniciatyva yra ypač svarbių priemonių, kurių buvo imtasi per pastaruosius metus teisminio bendradarbiavimo civilinėse bylose, dalis.⁽¹²⁾

⁽¹¹⁾ Joje buvo iškelta dešimt klausimų, susijusių su: reikalavimų viršutine riba; reikalavimų rūšimis; klausimu, ar procedūra turi būti privaloma, ar ne; standartinių formų naudojimu; atstovavimu bylos šalims ir pagalba joms; alternatyviais ginčų sprendimo būdais; parodymų išklausymui; teismo sprendimo turiniu ir jo priėmimo terminais; išlaidomis; ir galimybe apskųsti.

⁽¹²⁾ Jos apima:

- 1995 m. gegužės 12 d. Komisijos rekomendaciją dėl prekybos sandorių apmokėjimo terminų ir susijusių Komisijos komunikatus (atitinkamai OL L 127, 1995 m. birželio 10 d. ir OL C 144, 1995 m. birželio 10 d.),
- 1998 m. gegužės 19 d. Direktyvą 98/27/EB dėl draudimų ginant vartotojų interesus (OL L 166/51, 1998 m. birželio 11 d.),
- 2000 m. birželio 29 d. Direktyvą 2000/35/EB dėl kovos su mokėjimų vėlavimu komerciniuose sandoriuose (OL L 200, 2000 m. rugpjūčio 8 d.),
- 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (Bruselis I) (OL L 12, 2001 m. sausio 16 d.). Pranešėjas H. Malosse (OL C 117, 2000 m. balandžio 26 d.),
- 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 805/2004, sukuriantį neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą (OL L 143, 2004 m. balandžio 30 d.). Pranešėjas M. Ravoet (OL C 85, 2003 m. balandžio 8 d.),
- 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1206/2001 dėl valstybių narių teismų tarpusavio bendradarbiavimo, renkant įrodymus civilinėse ar komercinėse bylose (OL L 174, 2001 m. birželio 27 d.). Pranešėjas H. Bataller (OL C 139, 2001 m. gegužės 11 d.),
- Programą dėl priemonių, skirtų abipusio pripažinimo principo taikymui sprendimams baudžiamosios teisės srityje (OL C 12, 2001 m. sausio 15 d.),
- Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1346/2000 2000 m. gegužės 29 d. dėl bankroto bylų (OL L 160, 2000 m. birželio 30 d.). EESRK pranešėjas M. Ravoet (CES 79, 2001 m. sausio 26 d., OL C 75, 2000 m. kovo 15 d.),
- Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 2000 m. gegužės 29 d. dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis abiejų sutuoktinių vaikams, pripažinimo bei vykdymo. Pranešėjas M. Braghin (OL C 368, 1999 m. gruodžio 20 d.),
- Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1348/2000 2000 m. gegužės 29 d. dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse. Pranešėjas H. Bataller (OL C 368, 1999 m. gruodžio 20 d.),
- 2001 m. gegužės 28 d. Tarybos sprendimas, sukuriantis Europos teisminių tinklų civilinėse ir komercinėse bylose (OL L 174, 2001 m. birželio 27 d.). Pranešėjas D. Retureau (OL C 139, 2001 m. gegužės 11 d.),
- Komisijos komunikatą dėl naujų teisės aktų dėl atsiskaitymų vidaus rinkoje (KOM(2003) 718 galutinis, 2003 m. gruodžio 2 d.). Pranešėjas M. Ravoet (OL C 302, 2004 m. gruodžio 7 d.).

3.5 Reikėtų atskirai paminėti 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 805/2004, sukuriantį neginčytinų reikalavimų Europos vykdomąjį raštą, ⁽¹³⁾ ir pirmiau minėtą Komisijos pasiūlymą dėl vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros. Svarstant dabartinį Komisijos pasiūlymą, turi būti ypač atsižvelgta į šias dvi priemones, kadangi jose nagrinėjami du to paties klausimo aspektai: paprastesnio ir veiksmingesnio civilinės teisės nuostatų vykdymo poreikis vienoje teisingumo erdvėje.

4. Teisinės priemonės ir teisinis pagrindas

4.1 Kaip ir daugumos kitų iniciatyvų šioje srityje atveju, Komisija nusprendė siūlyti priimti reglamentą, remiantis Sutar ties 61 straipsnio c punktu ir 65 straipsniu.

4.2 Komitetas visiškai pritaria Komisijos pasiūlymui. Savo ankstesnėje nuomonėje dėl žaliosios knygos arba vykdomojo rašto EESRK aiškiai ir vienareikšmiškai pasisakė už tai, kad būtų priimamas reglamentas.

4.3 Komitetas taip pat visiškai pritaria Komisijos pasirinktam teisiniui pagrindui, nes jis leidžia platesnę nei vien tik formalią susijusių teisės principų interpretaciją, o tik toks jų aiškinimas yra tinkamas siekiant įgyvendinti uždavinį sukurti vieną ES teisingumo erdvę. Komisiją reikėtų ypač pasveikinti, kad nuosekliai, techniškai ir teisiškai tvirtai pagrindė poreikį imtis veiksmų Bendrijos lygiu, laikantis subsidarumo ir proporcingumo principų.

4.4 Be to, EESRK patvirtina savo įsitikinimą, kad tokio pobūdžio ir tokios taikymo srities didelių investicijų reikalaujanti iniciatyva gali būti pateisinama tik tuo atveju, jei bus taikoma (nors ir neprivaloma) taip pat ir valstybių narių vidaus ginčams. Komitetas mano, kad šios iniciatyvos apribojimas tarptautiniais ginčais gali sukelti abejonių dėl jos svarbos ar apskritai dėl jos reikalingumo. ⁽¹⁴⁾

5. Bendrosios pastabos

5.1 EESRK pritaria pasiūlymui dėl reglamento, kuriame atsižvelgiama į daugumą Komiteto pastabų, susijusių su žaliaja knyga dėl Europos vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros ir priemonių, skirtų bylų dėl nedidelių sumų reikalavimų nagrinėjimui supaprastinti ir pagreitininti (COM(2002) 746 final).

5.2 Savo nuomonėje dėl žaliosios knygos EESRK pareiškė, kad „rengiant Europos reikalavimų dėl nedidelių sumų nagrinėjimo procedūrą, pagrindinis tikslas turės būti nustatyti tinkamas priemonės tokiam bylinėjimuisi paspartinti, kartu nepažeidžiant garantijų, kurios teikiamos suinteresuotosioms šalims pagal teisinės valstybės principus“.

⁽¹³⁾ COM(2002) 159 final (OL C 203, 2002 m. rugpjūčio 27 d.). Pranešėjas M. Ravoet (OL C 85, 2003 m. balandžio 8 d.).

⁽¹⁴⁾ Kadangi, remiantis poveikio įvertinimu, galima daryti išvadą, kad net ir netolimoje ateityje išimtinai valstybinių reikalavimų dėl nedidelių sumų bus palyginti nedaug.

5.3 EESRK nuomone, nors pasiūlymas reikalauja nedidelių patobulinimų, vis dėlto jame, išlaikant tinkamą pusiausvyrą, tenkinamas reikalavimas greitai spręsti ginčus, atsižvelgiant į išlaidas bei suinteresuotųjų šalių teisių garantijas.

5.4 Vis dėlto EESRK atkreipia ypatingą dėmesį į tai, kad siekiant, jog naujoji tvarka tikrai pasiektų tikslą bešališkai, greitai ir nebrangiai nagrinėti ginčus, būtina, kad ne tik teisininkai, bet ir plačioji visuomenė būtų apie ją informuota per informacines kampanijas, kurios pabrėžtų naudojimosi šia tvarka privalumus ir apribojimus įprastų, visuotinai priimtų sistemų atžvilgiu (sąnaudos, įrodymų teikimas, apeliacijos, advokatų ar trečiųjų asmenų atstovavimas šalims, terminai, kt.).

5.5 Be to, siekiant, kad naujoji tvarka nagrinėjant tarptautinius ginčus būtų sėkmingai įgyvendinta, turi būti rastas tinkamas sprendimas dėl kalbų įvairovės, kad dalyviai — teismai, specialistai, ginčų šalys — galėtų tiksliai suprasti procedūros sąlygas; šiam tikslui pasiekti didžiausios pastangos šioje srityje turi būti skirtos formų naudojimo supaprastinimui.

5.6 Laikydamasis jau ne kartą šiuo klausimu išsakyto savo požiūrio, EESRK vėl pakartoja savo išipareigojimą prisidėti toliau plėtojant ir tobulinant alternatyvius ginčų sprendimo (ADR) mechanizmus, kurie turėtų būti suderinti Bendrijos lygiu laikantis aiškiai apibrėžtų principų ir taisyklių. Nuoroda į šiuos mechanizmus galėtų būti įtraukta į pasiūlymo aiškinamąjį memorandumą.

6. Specialiosios pastabos

6.1 2 straipsnis — Taikymo sritis

6.1.1 EESRK nuomone, numatyta 2 000 EUR reikalavimo vertė yra akivaizdžiai per maža, nes, esant dabartinei prekių ir paslaugų vertei, neapima didelės dalies atvejų. Be to, Komitetas mano, kad, numatant apeliaciją (13, 15 ir 16 straipsniai), didžiausia reikalavimo vertė turi būti bent jau 5 000 EUR. Ekonominiu požiūriu ir atsižvelgiant į išlaidas, apskaičiuotas atliekant „išplėstinį poveikio vertinimą“, reikalavimo vertės padidinimas padėtų proporcingiau sumažinti išlaidas.

6.1.2 Neaišku, kaip reikėtų suprasti formuluotę, kad direktyva netaikoma „visų pirma byloms dėl pajamų, maitų ar administracinės byloms“. Teisiniu požiūriu išimčių iš reglamento taikymo srities sąrašas turėtų būti ne nurodomasis, o apribojamasis. Taigi šis pašalinimas turėtų būti išbrauktas iš straipsnio 1 dalies (paskutinis sakiny) ir įtrauktas į 2 dalies sąrašą.

6.1.3 Taip pat neaišku, kodėl į 2 straipsnio 2 dalies e punktą įtrauktas arbitražas. Arbitražas niekaip nesusijęs su kituose punktuose išvardytomis sritimis. Arbitražas yra alternatyvi ginčų sprendimo forma, kuri vien dėl jos pobūdžio tikrai turėtų būti išbraukta, jos specialiai čia neminint. EESRK siūlo Komisijai šį punktą išbraukti.

6.1.4 Komitetas apgailestauja dėl Danijos sprendimo (dėl gerai žinomų bendro pobūdžio priežasčių, kai kalbama tokiais klausimais⁽¹⁵⁾) visai atsisakyti įgyvendinti šį reglamentą. Vis dėlto jis tikisi, kad ateityje trukdantys visiškai vienos Europos erdvės sukūrimui⁽¹⁶⁾ suvaržymai bus pašalinti, ir džiaugiasi, kad Jungtinė Karalystė ir Airija ieško galimybių prisijungti prie iniciatyvos, kaip tai jau darė panašių iniciatyvų atvejais.

6.2 3 straipsnis — Procedūros pradžia

6.2.1 EESRK nuomone, senaties termino klausimas turėtų būti paliktas spręsti valstybių narių įstatymų leidėjams. Priešingu atveju 3 straipsnio 4 dalies nuostatose turėtų būti atsižvelgta į įvairius reikalavimo pateikimo būdus ir numatyta, kad senaties terminas turi būti skaičiuojamas iki reikalavimo formos išsiuntimo dienos (reikėtų išsiuntimo įrodymo, nes laiško pristatymas gali labai vėluoti, ypač tarptautinių ginčų atvejais)⁽¹⁷⁾.

6.2.2 EESRK pritaria 3 straipsnio 6 dalies nuostatose numatytai galimybei ieškovui pateikti arba papildyti formą. EESRK jau pateikė panašų pasiūlymą, aptardamas pasiūlymą dėl direktyvos dėl Europos vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros, todėl yra labai patenkintas, matydamas, kad tokia galimybė įtraukta į šį reglamentą. Vis dėlto Komiteto nuomone būtų tikslinga tokio pobūdžio pataisoms numatyti pagrįstai trumpą galutinį terminą.

6.2.3 EESRK abejonių kelia 3 straipsnio 7 dalies pabaigoje pateikiama nuostata. Kas iš tikrųjų turėtų teikti šią „praktinę pagalbą“? Neapsiribojant skirti šią užduotį advokatams ir juriskonsultams, EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad minimi „praktiniai“ aspektai gali apimti klausimus, kuriems reikalingas teisinis išsilavinimas. Dar daugiau — susiję asmenys turi būti pasirengę vykdyti šias pareigas be atlygio, o daugelio valstybių narių teismuose gali būti sunku rasti tokių savanorių. Be to, teisininkai gali laikyti tai neteisėtu įgaliojimu, pažeidžiančiu jų etikos kodeksus.

⁽¹⁵⁾ Kaip apibrėžta į Amsterdamo sutartį įtraukto protokolo dėl Danijos pozicijos 1 straipsnyje, Danija nedalyvauja Tarybos darbe dėl teisingumo ir vidaus reikalų priemonių, pasiūlytų Sutarties IV antraštinėje dalyje, priėmimo.

⁽¹⁶⁾ Kaip jau įvyko teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo srityje (2005 m. rugsėjo 20 d. Tarybos sprendimas, OJ L 299, 2005 m. lapkričio 16 d.).

⁽¹⁷⁾ Kaip jau vyksta dėl Komisijos pasiūlymo iš dalies pakeisti reglamentą dėl teisminių dokumentų įteikimo.

6.3 4 straipsnis — Procedūros vykdymas

6.3.1 Nors EESRK supranta priežastis, dėl kurių kaip įprasta taisyklė pasirenkama rašytinė procedūra, jis nurodo, kad posėdžiai turi privalomų, bent jau siekiant palengvinti pastangas sutaikinti ir užtikrinti pagrindinius principus, nustatytus Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnyje ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnyje.

6.3.1 4 straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatos leidžia pateikti priešpriešinį reikalavimą net ir tuo atveju, jei jis kyla ne iš tų pačių teisinių santykių, kaip ir reikalavimas.

6.3.2 EESRK kyla rimtų abejonių dėl to, kad laikantis tokios procedūros, kaip ši, kuri turi būti greita ir vykti be didelių formalumų, leidžiama pateikti priešpriešinį reikalavimą, automatiškai procedūrai netampant įprastu procesu.

6.3.2.2 EESRK nuomone, priešpriešinį reikalavimą, kuris kyla ne iš tų pačių teisinių santykių, kaip ir reikalavimas, neturėtų būti priimtinas jokiais aplinkybėmis.

6.3.3 Be to, EESRK mano, kad jei priešpriešinį reikalavimą leidžiamas, bet kuriuo atveju jo vertė neturėtų viršyti pagal procedūrą nagrinėjamo reikalavimo sumos, nes priešingu atveju būtų sumenkinami procedūros tikslai.

6.3.4 4 straipsnio 7 dalyje sakoma, kad jei dokumentas nėra pateiktas viena iš tų kalbų, kurios yra nurodytos Reglamento (EB) Nr. 1348/2000 8 straipsnyje, teismas „pataria“ šaliai pateikti vertimą. Jei šalis to nepadaro, kokias pasekmes tai turės reikalavimui arba procedūrai? Šis klausimas turi būti išaiškintas, nes negalima tikėtis iš valstybių narių, kad jos ištaisys visas reglamento spragas, išskyrus klausimus, kuriems jau numatytas 17 straipsnyje nustatyto bendro principo taikymas.

6.4 5 straipsnis — Procedūros eiga

6.4.1 5 straipsnio 1 dalies c punkto portugališkame vertime vartojama sąvoka „*citar as partes*“ („šaukia šalis“ (į posėdį)). Teisine prasme vis dėlto yra skirtumas tarp *citação* ir *notificação* (paskelbti apie teismo posėdį); iš esmės šiuo atveju kalbama apie *notificação*, o ne apie *citação*. Taigi EESRK siūlo Komisijai padaryti šio punkto portugališkojo vertimo pataisas ir pakeisti žodį „*citar*“ žodžiu „*notificar*“ (*).

6.4.2 Turi būti nustatytas maksimalus posėdžio sušaukimo terminas.

6.5 6 straipsnis — Posėdis

6.5.1 EESRK pritaria taisyklių, leidžiančių, prireikus, naudoti posėdyje naujas technologijas, priėmimui.

(*) Vertėjo pastaba: autorius daro skirtumą tarp koncepcijų *service of notice* ir *service of a summons*, t. y. išaiškina, jog šiuo atveju naudojama *service of a summons* koncepcija. Angliškoje versijoje naudojama frazė „*summon the parties*“.

6.5.2 Vis dėlto EESRK atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad nėra apibrėžta tiksli kiekvienos iš šių naujų technologijų taikymo sritis, todėl jų naudojimas tam tikrais atvejais galėtų prieštarauti teisei į gynybą ir pagrindiniams procesiniams principams, tokiems kaip saugumas, teisingumas, proceso grindžiamumas rungimosi principu ir skubumas. Taip galėtų atsitikti, pavyzdžiui, jei liudytojo apklausai ar eksperto parodymams naudojamas elektroninis paštas.

6.5.3 EESRK nurodo, kad reikia naudoti tokias priemones, kaip elektroninis parašas, autentiškiems parodymams garantuoti. Būtina imtis reikalingų atsargumo priemonių siekiant užtikrinti, kad vietos teismai arba tribunolai būtų aprūpinti technine infrastruktūra, leidžiančia išsiųsti teisiškai galiojančius parodymus kitam teismui, įskaitant užsienio teismus (parodymų siuntimas saugiu elektroninio pašto ryšiu, įrodymų pateikimas surengiant garso, vaizdo ir elektroninio pašto konferencijas).

6.5.3 Todėl EESRK primygtinai reikalauja, kad Komisija pakeistų 6 straipsnio 1 dalies tekstą siekiant tiksliau apibrėžti jos taikymo sritį ir nurodyti, kokius veiksmus atliekant ir kokiais atvejais gali būti naudojamos garso ir vaizdo ryšio priemonės arba elektroninis paštas.

6.5.4 Kita vertus, EESRK nesupranta, kodėl, jei techninės priemonės yra prieinamos ir patikimos, šalims turėtų būti suteikta teisė atsisakyti jų naudojimo. Todėl jis siūlo pakeisti šią nuostatą taip, kad ji apribotų šalių atsisakymo teisę, leidžiant ją tik tose bylose, kuriose techninės priemonės negali užtikrinti patikimumo ir vienodo vertinimo.

6.6 7 straipsnis — Parodymų išklausymas

6.6.1 EESRK abejoja galimybe išklausti parodymus telefonu. Užtikrinti telefonu pateiktų pareiškimų patikimumą galima tik juos įrašius ir vėliau tiksliai užrašius. Taigi EESRK primygtinai reikalauja, kad Komisija neleistų naudoti telefono, kaip įteisintos parodymų išklausymo priemonės, jei nėra galimybės įrašyti ir vėliau užrašyti telefonu padarytus pareiškimus.

6.6.2 Sąvoka „ekspertų parodymai“ yra klaidinanti, nes gali apibūdinti dviejų skirtingų rūšių parodymų davėjus — ekspertus arba liudytojus. Todėl EESRK siūlo čia naudoti tik vieną žodį „ekspertai“.

6.7 8 straipsnis — Šalių atstovavimas

6.7.1 Kadangi pasiūlyme dėl reglamento numatoma, kad šalims atstovauti gali ne tik advokatai, bet ir kiti asmenys, EESRK mano, kad turėtų būti įrašyta tiksli nuostata dėl vartotojų asociacijų atstovavimo vartotojams vartotojų ginčuose ir profesinių asociacijų atstovavimo jų nariams. Tai turėtų būti individualus atstovavimas, kuris, pavyzdžiui, yra įprastas naudojant alternatyvius ginčų sprendimo būdus, bet paprastai nėra numatytas valstybių narių procedūrinės teisės nuostatose.

6.8 9 straipsnis — Teismo vaidmuo

6.8.1 Pasiūlyme pasirinktas požiūris, kad ginčai turi būti sprendžiami ne tik griežtai laikantis įstatymų, bet ir atsižvelgiant į nešališkumo principą („ex aequo et bono“). Tai sveikintina ir visų pirma yra svarbu, kai nagrinėjami su pinigais nesusiję atvejai. Vis dėlto ši nuostata ir jos poveikis iš anksto turi būti išsamiai išaiškinti šalims.

6.8.2 Pastabos, pateiktos 6.2.3 punkte, taikomos ir 9 straipsnio 3 daliai.

6.8.3 EESRK mano, kad teismas visada turi siekti šalių susitarimo, todėl iš 9 straipsnio 4 dalies reikia išbraukti žodį „prireikus“.

6.9 10 straipsnis — Sprendimas

6.9.1 10 straipsnio 2 dalies pabaigoje turi būti patikslinta, kad tais atvejais, jei šalys negali dalyvauti, joms gali būti atstovaujama, kaip numatyta 6 straipsnio 2 dalyje.

6.10 11 straipsnis — Dokumentų įteikimas

6.10.1 11 straipsnio 2 dalyje sakoma, kad jei „tiksliai žinomas adresato adresas“, šalims dokumentai gali būti įteikiami paprastesniais būdais, pvz., paprastu laišku, faksu arba elektroniniu laišku.

6.10.2 EESRK atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad pasakymas „tiksliai žinomas adresato adresas“ yra pernelyg neaiškus ir gali sukelti didelį teisinį neapibrėžtumą, dėl kurio šalims kiltų didelių sunkumų.

6.10.3 Kai kuriose valstybėse narėse egzistuoja oficiali gyvenamosios vietos deklaravimo sistema, pagal kurią šaliai deklaruotu adresu pateikti dokumentai laikomi įteiktais, nereikalaujant gavimo įrodymo. EESRK mano, kad oficialios gyvenamosios vietos deklaravimo sistemos sukūrimo nepakanka, kad sąlygą dėl tiksliai žinomo adresato adreso būtų galima laikyti patenkinama.

6.10.4 Dėl šios priežasties EESRK siūlo, kaip pažymėta jo nuomonėje dėl aukščiau minėtos žaliosios knygos ir jo nuomonėje dėl vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros, kad neturėtų būti naudojami tokie įteikimo būdai, kai nėra numatyta galimybė patvirtinti, kad dokumentas gautas, arba tas faktas negali būti įrodytas, kaip yra siunčiant, pvz., paprastąjį laišką.

6.11 12 straipsnis — Terminai

6.11.1 EESRK nuomone, taikant tokią procedūrą, teismui neturėtų būti suteikta galimybė pratęsti terminus neribotam laikui. EESRK pataria Komisijai nustatyti termino pratęsimo apribojimą ir leisti pratęsti terminą tik vieną kartą.

6.11.2 EESRK nuomone, 12 straipsnio 2 dalies nuostata taip pat nepriimtina. Iš tikrųjų, turint omeny teismų darbo ypatumus, nuobaudos dėl terminų nesilaikymo taikomos labai retai; tokia nuostata faktiškai leistų žlugdyti procesus. EESRK primygtinai reikalauja, kad Komisija 12 straipsnio 2 dalį išbrauktų.

6.12 13 straipsnis — Sprendimo vykdymas

6.12.1 EESRK kelia klausimą, ar būtina tokio pobūdžio procedūroje numatyti apeliaciją. Iš tikrųjų arba reikalavimo vertės aukščiausia riba šioje procedūroje turėtų būti žymiai aukštesnė nei siūlo Komisija, pavyzdžiui, 5 000 EUR, ir tada apeliacijos galimybė, atsižvelgiant į vertę, būtų pagrįsta, arba jei aukščiausia riba yra žemesnė (pvz., 3 500 EUR), apeliacijos neturėtų būti galima pateikti. ⁽¹⁸⁾

6.12.2 Taip pat turėtų būti aiškiai pažymėta, kad nuoroda į apeliacijos galimybę susijusi tik su vadinamomis „įprastomis“ apeliacijomis, bet ne atvejais, kai valstybių narių įstatymai bendra tvarka numato apeliacijas, jei priimtas sprendimas turi kokių nors teisinių trūkumų, nepriklausomai nuo reikalavimo vertės.

6.12.3 Todėl EESRK primygtinai reikalauja, kad Komisija aukščiausią reikalavimų ribą pakeltų bent jau iki 3 500 EUR. Jei Komisija nuspręš, kad ši vertė turi būti 3 500 EUR arba mažesnė, apeliacija neturėtų būti numatoma. Jei aukščiausia riba viršytų 3 500 EUR, apeliacija būtų priimtina.

6.12.4 EESRK atkreipia Komisijos dėmesį į tai, kad tuo atveju, jei bus numatyta apeliacija, įstatymas turės taip pat numatyti galimybę teismui sustabdyti sprendimo vykdymą apeliacinėse bylose, kuriose dėl sprendimo vykdymo nedelsiant apeliacinį skundą padavusiai šaliai galėtų kilti sunkių, nepateisiamai žalingų pasekmių arba pati apeliacija taptų beprasmiška. Tokiais atvejais, pavyzdžiui, kaip sąlyga sustabdyti sprendimo vykdymą, galėtų būti numatytas reikalavimas pateikti užstatą.

6.12.5 Galiausiai, jei bus numatyta apeliacija, turi būti aiškiai nurodyta, kad, nepaisant 8 straipsnio nuostatų, pagal kurias šalims neprivalo atstovauti advokatas, bus taikoma valstybių narių procesinė teisė, pagal kurią apeliacinėse bylose advokato dalyvavimas būtinas.

⁽¹⁸⁾ Tokia padėtis yra keliuose valstybėse narėse; pavyzdžiui, Portugalijoje dažniausiai nėra galimybės pateikti apeliacijos, jei reikalavimo suma yra mažesnė nei 3 750 EUR.

6.13 14 straipsnis — Išlaidos

6.13.1 Apskritai nuostatos dėl išlaidų apskritai yra teisingos. Vis dėlto turėtų būti nurodyta, kad tokių neaiškių, subjektyvių formuluočių, kaip „neteisinga ar nepagrįsta“, vartojimas neatitinka tikslo suderinti reglamentą. Procedūros išlaidos yra lemiamas veiksnys ir dėl netikslių terminų gali atsirasti iškraipymų.

6.13.2 EESRK taip pat nori pakartoti pasiūlymą, kurį pateikė dėl vykdomojo rašto dėl apmokėjimo procedūros, kuriuo siekiama, kad tokio pobūdžio bylose būtų nurodyta, jog jose taikomos nuostatos, kuriomis į valstybių narių nacionalinę teisę buvo perkelta 2003 m. sausio 27 d. Direktyva 2003/8/EB, numatanti teisės kreiptis į teismą įgyvendinimo tarptautiniuose ginčiuose pagerinimą nustatant minimalios bendros teisinės pagalbos tokiems ginčams taisykles. ⁽¹⁹⁾

6.13.3 Todėl EESRK mano, kad šioje srityje yra būtina numatyti reikalavimą, kad šalys turi būti iš anksto informuojamos apie teismo išlaidų ir advokato atlyginimo kompensavimo sistemą (kai ji egzistuoja) ir apie jos suderinamumą su kitomis taikytinomis teismo procedūromis, kad šalys iš tiesų galėtų pasirinkti.

6.14 16 straipsnis — Sprendimo peržiūrėjimas

6.14.1 EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad šiai teisei įgyvendinti nenumatytas joks terminas ir, kad neapibrėžta formuluočių „veikti greitai“ yra nepriimtina. Komiteto nuomone, siekiant veiksmingai įgyvendinti atsakovo teisę į gynybą (kai dokumentai buvo įteikti netinkamu būdu arba atsakovas negalėjo paprieštarauti reikalavimui dėl *force majeure* arba dėl ypatingų aplinkybių ne dėl savo kaltės) ir išvengti pernelyg didelio procedūros užţesimo veiksmais, trukdančiais įteikti dokumentus arba paremtais vilkinimo taktika, turi būti nustatytas tikslus terminas, per kurį atsakovas gali prašyti, kad sprendimas būtų peržiūrėtas.

6.15 Priedai: formos

6.15.1 Visa siūloma sistema remiasi I, II ir III prieduose pateiktų formų naudojimu. Procedūra vyks sklandžiai tik tuo atveju, jei formos padės įgyvendinti tikslus, kuriems jos yra numatytos.

6.15.2 EESRK pagrįstai abejoja, ar veiksminga ir ar apskritai įmanoma naudoti formas tarptautiniuose ginčiuose.

⁽¹⁹⁾ OL L 26/41, 2003 m. sausio 31 d.

6.15.3 Pavyzdžiui, Italijos įmonė pateikia reikalavimą Italijos teismui prieš Lenkijos vartotoją. Kokia kalba Lenkijos vartotojui bus įteikta reikalavimo formos kopija — italų ar lenkų? Jei italų, kyla klausimas, koku būdu reikėtų užtikrinti, kad vartotojas ją suprastų ir galėtų nuspręsti, ar jis atsilieps į ieškinį. Jei lenkų — neaišku, kas atsakingas už dokumento vertimą. Kas padengs išlaidas?

6.15.4 Be to, ieškovas ne tik pažymi langelius formoje, bet ir turi pateikti informaciją raštu. Kas atsakys už jos vertimą ir patvirtins, kad vertimas tikslus?

6.15.5 2000 m. gegužės 29 d. Reglamentas Nr. 1348/2000 dėl teisminių ir neteisminių dokumentų civilinėse arba komercinėse bylose įteikimo valstybėse narėse neišsprendžia šių klausimų, kadangi procedūra, apie kurią kalbama, turi vykti greitai ir be didelių biurokratinių kliūčių.

6.15.6 Net jei pirmiau minėtas lenkas vartotojas gaus dokumentą gimtąja kalba, kokia kalba jis turėtų atsakyti? Kas atsako už vertimą iš lenkų kalbos į italų? Kokia kalba jis turėtų pateikti priešpriešinį reikalavimą? Koku būdu šis turėtų būti išverstas? Bet koku atveju, visose panašiose situacijose sukuriamos kliūtys, dėl kurių procedūra tampa lėtesnė ir brangesnė.

6.15.7 Todėl EESRK ragina Komisiją pagalvoti, koku būdu būtų galima veiksmingiau užtikrinti, kad šių formų naudojimas tarptautiniuose ginčuose nesulėtintų procedūros, nepadidintų jos sąnaudų ir nesukeltų pavojaus šalių teisei į gynybą.

6.15.8 Be to, EESRK mano, kad formos yra pernelyg sudėtingos, kad jas galėtų greitai užpildyti neturintys teisinio išsilavinimo asmenys.

6.15.9 Jose vartojamos sąvokos (įstatyminė palūkanų norma, %, viršijantys ECB bazinę normą, pirkimo atšaukimas, išipareigojimų apmokėjimas, sprendimo priėmimas ieškovo naudai atsakovui nepasirodžius teisme, priešpriešinis reikalavimas) ne specialistui gali būti neaiškios. Kadangi pagal Komisijos pasiūlymą nereikalaujama, kad šalims atstovautų advokatas, turi būti užtikrinta, jog naudojantys šias formas asmenys jas supras ir galės patys užpildyti.

6.15.10 Galiausiai, kadangi galimybė šalims būti atstovaujamos advokato arba trečios šalies nėra atmesta, ji turėtų būti aiškiai numatyta formose.

2006 m. vasario 14 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkė
Anne-Marie SIGMUND